

Паничок Т. Я.,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри інформаційно-комунікаційних технологій

Західноукраїнський національний університет

ФОРМУВАННЯ ПЕРЕКЛАДАЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ПЕРЕКЛАДУ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ (НА МАТЕРІАЛІ ТВОРЧОСТІ ТЕОДОРА ФОНТАНЕ)

FORMING THE TRANSLATION COMPETENCE OF PHILOLOGY STUDENTS IN THE PROCESS OF TEACHING GERMAN TRANSLATION (BASED ON THE WORKS OF THEODOR FONTANE)

Статтю присвячено проблемі формування перекладацької компетентності студентів-філологів у процесі навчання перекладу з німецької мови на матеріалі прози Теодора Фонтане – найвизначнішого представника німецького поетичного реалізму другої половини XIX століття. Актуальність теми зумовлена, з одного боку, постійним запитом вищої філологічної освіти на дидактично обґрунтовані моделі формування фахової компетентності перекладача, а з другого – появою першого повного українського перекладу роману «Еффі Бріст» (переклад Роксолани Свято, видавництво «Темпора», 2026), який уперше відкриває практичну можливість зіставного навчання перекладу на матеріалі канонічного тексту, що досі залишався поза увагою українського книговидання. Мета статті – розробити й теоретично обґрунтувати методичну модель формування перекладацької компетентності студентів-філологів на матеріалі прози Фонтане, а також визначити систему вправ, що відповідає структурі фахової компетентності перекладача в її тлумаченні сучасною українською методикою викладання перекладу. У роботі застосовано методи аналізу й систематизації науково-методичної літератури, контекстуально-інтерпретаційний метод для виявлення перекладацьки значущих особливостей мови Фонтане та метод моделювання системи вправ. Встановлено, що проза Фонтане – вільна невластива пряма мова (*erlebte Rede*), стримана авторська іронія, соціально маркована лексика прусського провінційного побуту, діалектні вкраплення в мовленні другорядних персонажів, а також листи персонажів як вставні жанрові форми – утворює дидактично багатоплановий матеріал, придатний для послідовного формування рецептивно-аналітичного, репродуктивного та редакторсько-рефлексивного компонентів перекладацької компетентності. Запропоновано трьохетапну методичну модель роботи з текстом: передперекладацький аналіз, контрольований переклад фрагмента з подальшим зіставленням із опублікованим професійним перекладом, редагування й рефлексія. Показано, що дібраний матеріал органічно продовжує вже наявну практику використання роману «Еффі Бріст» як джерела лексичних і комунікативних завдань на рівні B1 у викладанні німецької мови як іноземної, що дає змогу поєднати мовну підготовку з початковими навичками художнього перекладу. Результати дослідження можуть бути використані під час розробки робочих програм дисциплін перекладацького циклу для студентів-філологів, які вивчають німецьку мову.

Ключові слова: перекладацька компетентність, методика навчання перекладу, студенти-філологи, німецька мова, Теодор Фонтане, «Еффі Бріст», художній переклад, компетентнісний підхід.

The article addresses the problem of forming the translation competence of philology students in the process of teaching German translation, drawing on the prose of Theodor Fontane, the most prominent representative of German poetic realism of the second half of the nineteenth century. The relevance of the study follows, on the one hand, from the persistent demand of higher philological education for didactically grounded models of forming professional translator competence, and, on the other, from the appearance of the first complete Ukrainian translation of the novel *Effi Briest* (translated by Roksolana Sviato, published by Tempora in 2026), which for the first time opens up a practical possibility for comparative translation instruction based on a canonical text that had previously remained outside the scope of Ukrainian publishing. The purpose of the article is to develop and theoretically substantiate a methodological model for forming the translation competence of philology students on the basis of Fontane's prose and to define a system of exercises corresponding to the structure of professional translator competence as it is interpreted in contemporary Ukrainian translation-teaching methodology. The study employs methods of analysis and systematisation of scholarly and methodological literature, a contextual-interpretive method for identifying translation-relevant features of Fontane's language, and modelling of an exercise system. It is established that Fontane's prose – free indirect discourse (*erlebte Rede*), restrained authorial irony, socially marked vocabulary of Prussian provincial life, dialectal elements

in the speech of minor characters, and characters' letters as embedded genre forms – constitutes valuable, didactically layered material for the consistent formation of the receptive-analytical, reproductive, and editorial-reflective components of translation competence. A three-stage methodological model of working with the text is proposed: pre-translation analysis, controlled translation of a fragment with subsequent comparison against the published professional translation, and editing with reflection. It is shown that the selected material organically extends the already existing practice of using the novel *Effi Briest* as a source of lexical and communicative tasks at the B1 level in teaching German as a foreign language, allowing language training to be combined with initial literary-translation skills. The findings may be applied in developing syllabi for translation-cycle courses for philology students studying German.

Key words: translation competence, translation teaching methodology, philology students, German language, Theodor Fontane, *Effi Briest*, literary translation, competence-based approach.

Постановка проблеми. Підготовка перекладача, здатного фахово опрацювати художній текст, залишається однією з найскладніших ділянок філологічної освіти: вона вимагає одночасного формування мовної, аналітичної, культурологічної й власне перекладацької компетентності. У підготовці студентів-філологів, які вивчають німецьку мову, ця проблема ускладнюється ще й обмеженістю дидактично апробованого корпусу текстів. Значна частина канонічної німецькомовної прози або досі не перекладена українською, або перекладена лише нещодавно й тому ще не встигла увійти до навчальної практики як матеріал для порівняльного аналізу «оригінал – переклад».

Також чинні освітні програми підготовки філологів-германістів здебільшого передбачають дисципліни перекладацького циклу в обмеженому обсязі аудиторних годин. Це змушує викладача особливо ретельно добирати матеріал, здатний одночасно розвивати кілька компонентів компетентності – мовний, аналітичний і власне перекладацький, – а не лише ілюструвати окремі лексико-граматичні явища. Вибір художнього тексту для перекладацького навчання, отже, ніколи не є суто ілюстративним рішенням: він безпосередньо визначає, які перекладацькі труднощі студент матиме змогу опрацювати, а відтак і які компоненти компетентності реально формуватимуться в межах курсу.

Творчість Теодора Фонтане (1819–1898) – показовий приклад такої ситуації. Роман «Еффі Бріст» (*Effi Briest*, 1895) [13] традиційно входить до західного літературного канону й регулярно фігурує в оглядах перекладеної та неперекладеної класики, однак повний український переклад цього твору з'явився лише 2026 року. Для викладача німецької мови це водночас виклик і рідкісна методична нагода – працювати з текстом, який ще не встиг «розчинитися» в готових перекладацьких кліше, і побудувати навчальний процес навколо щойно здійсненого професійного перекладу. Наявна методика навчання перекладу

пропонує загальні моделі формування перекладацької компетентності, але не завжди враховує специфіку роботи зі стилістично складним художнім матеріалом на кшталт прози Фонтане з її невластиво прямою мовою, стриманою іронією та соціально маркованим мовленням персонажів.

Теоретичні засади методики викладання перекладу як спеціальності системно викладено в підручнику Л. М. Черноватого [10], де перекладацьку компетентність визначено як структуроване поєднання рецептивно-аналітичного, репродуктивного, професійно-технічного та інших компонентів фахової компетентності перекладача. У пізнішій статті цього ж автора докладно розкрито зміст поняття «фахова компетентність перекладача» як складової методики навчання [11], а ще пізніше – компетентнісний підхід до змісту навчання майбутніх філологів галузевому перекладу [12].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематику методики викладання перекладу порушено також у працях С. В. Баранової, яка розглядає актуальні питання методики викладання перекладу в контексті практичної підготовки філологів [1]. Концептуальні засади формування мовної особистості майбутніх перекладачів висвітлено в дослідженні І. О. Горошкіна [3], а можливості поєднання компетентнісного й контекстного підходів у фаховій підготовці майбутніх перекладачів – у праці Т. Ф. Бочарникової [2]. Прикладну модель системи вправ для навчання письмового перекладу, побудовану на трьох підсистемах – підготовчих вправах, вправах для формування навичок і вправах для розвитку вмінь, – запропоновано в дослідженні Н. Назаренко та О. Ісламової [7], виконаному на матеріалі підготовки перекладачів іншого профілю, однак застосовному і в межах філологічної освіти.

Водночас перекладознавче й методичне осмислення творчості Теодора Фонтане в українському контексті практично відсутнє – передусім тому, що аж до 2026 року в українському книговиданні

не існувало жодного повного перекладу жодного з його романів. Хронологію українських перекладів канону німецькомовної літератури, зокрема факт першого перекладу «Еффі Бріст» (Р. Свято, «Темпора», 2026) [8], зафіксовано в оглядовому дослідженні перекладацької рецепції західного літературного канону [5]. Відкритими лишаються принаймні чотири питання: які саме мовностилістичні особливості прози Фонтане становлять найбільшу дидактичну цінність для формування перекладацької компетентності студентів-філологів; якими мають бути послідовність і зміст вправ, що поєднують рецептивно-аналітичну роботу з текстом і продуктивну перекладацьку діяльність студентів; як використовувати щойно опублікований професійний переклад як еталонний матеріал для зіставного навчання, а не лише як предмет пасивного читання; за якими критеріями оцінювати рівень сформованості перекладацької компетентності в межах такої роботи. Саме ці питання й зумовлюють актуальність цієї статті.

Мета дослідження

Мета статті – розробити й теоретично обґрунтувати методичну модель формування перекладацької компетентності студентів-філологів у процесі навчання перекладу з німецької мови на матеріалі прози Теодора Фонтане, а також визначити відповідну систему вправ. Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких завдань: охарактеризувати перекладацько значущі особливості мови й стилю Фонтане; проаналізувати наявний стан і перспективи використання його творів як навчального матеріалу в українському контексті; співвіднести компонентну структуру перекладацької компетентності з конкретними мовними труднощами тексту; запропонувати поетапну модель роботи з текстом і систему вправ, що відповідає компетентнісному підходу до навчання перекладу.

Для розв'язання поставлених завдань застосовано комплекс методів, підпорядкований логіці «від теорії – до матеріалу – до методичної моделі». На першому етапі роботи використано методи аналізу й систематизації науково-методичної літератури з проблем формування перекладацької компетентності. Зіставний аналіз цих двох теоретичних традицій дав змогу визначити спільний понятійний каркас, на який спирається подальша побудова методичної моделі.

На другому етапі застосовано контекстуально-інтерпретаційний метод: обраний фрагмент роману «Еффі Бріст» опрацьовано з погляду перекладацьки значущих мовностилістичних

особливостей – меж і граматичних маркерів невластиве прямої мови, соціально маркованої лексики, діалектних елементів мовлення другорядних персонажів, композиційної ролі листів. Матеріалом дослідження слугував текст роману Т. Фонтане «Effi Briest» у зіставленні з його першим повним українським перекладом, виконаним Р. Свято 2026 року [5]; додатковим джерелом матеріалу стали напрацьовані авторкою статті робочі матеріали курсу німецької мови як іноземної рівня B1, у якому перші шістнадцять розділів роману вже використовувалися як джерело лексичних і комунікативних завдань.

На третьому етапі використано метод моделювання: на основі виявлених мовностилістичних особливостей тексту та зіставлення компетентнісних моделей Л. М. Черноватого побудовано трьохетапну методичну модель роботи з художнім текстом і відповідну їй систему вправ, організовану за принципом «підготовчі – формувальні – розвивальні вправи», описаним у праці Н. Назаренко та О. Ісламової [7]. Побудова моделі суголосна також рівневій шкалі Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти [4], яку використано для визначення місця запропонованої моделі в загальній структурі мовної підготовки філолога. Дослідження має теоретико-методичний характер: емпіричної апробації моделі на конкретній студентській групі в межах цієї статті не проводилося, що визначає й перспективи подальших розвідок, окреслені у висновках.

Результати та обговорення. *Перекладацько значущі особливості прози Фонтане.* Проза Теодора Фонтане – зразок поетичного реалізму (poetischer Realismus), якому властиві стриманість оповіді, відмова від прямого моралізаторства, тонка іронія й довіра до «промовистої деталі» замість розлогого опису. Ключова стилістична риса роману «Еффі Бріст», що водночас є однією з найбільших перекладацьких труднощів, – широке використання невластиве прямої мови (erlebte Rede): думки й переживання персонажа передаються від третьої особи, без формальних маркерів прямої чи непрямої мови, унаслідок чого межа між голосом оповідача і свідомістю героїні навмисно розмита. Відтворення цього прийому вимагає від перекладача-початківця усвідомленого граматичного й стилістичного аналізу тексту, а не механічної підстановки словникових відповідників, що робить цей матеріал особливо цінним для формування рецептивно-аналітичного компонента перекладацької компетентності [10, с. 203].

Другою перекладацьки значущою особливістю є соціально маркована лексика пруського провінційного побуту другої половини XIX століття – назви станових титулів (Landrat, Regierungsrat, Baronin), елементи дворянського етикету, реалії помешкання й побуту в провінційному Кессіні. Ця лексика не має усталених українських відповідників, оскільки традиція перекладу німецької соціально-історичної прози XIX століття в Україні розвинена значно менше, ніж, приміром, традиція перекладу англійської вікторіанської прози. Студент постає перед завданням свідомого вибору між транскрипцією, калькуванням і описовим перекладом – завданням, що безпосередньо формує термінологічний і предметний компоненти фахової компетентності перекладача в тому вигляді, у якому їх визначено в компетентнісній моделі Л. М. Черноватого [12].

Третя особливість – діалектно й соціально забарвлене мовлення другорядних персонажів, зокрема служниці Розвіти (Roswitha), у репліках якої відображено південнонімецький розмовний колорит, що контрастує з літературною нормою мовлення головних героїв. Відтворення цього контрасту засобами української мови (розмовною лексикою, синтаксичним спрощенням, фонетичними чи морфологічними маркерами просторіччя) – завдання підвищеної складності, яке доцільно вводити на завершальному етапі роботи з текстом, коли в студентів уже сформовано базові навички аналізу нейтрального оповідного регістру. Четверта особливість – наявність у структурі роману листів персонажів як вставної жанрової форми: це дає змогу окремо відпрацьовувати норми перекладу епістолярного стилю, що відрізняється від норм оповідної прози ступенем формальності й специфічними кліше звертання й прощання.

Стан і перспективи використання прози Фонтане в українському перекладацькому навчанні. Аж до останнього часу творчість Фонтане залишалася практично недоступною українському читачеві в перекладі: роман «Еффі Бріст» довгий час фігурував у переліку неперекладених ключових творів німецькомовної класики [5]. Ситуація змінилася 2026 року, коли видавництво «Темпора» опублікувало переклад роману, виконаний Роксоланою Свято, – перший в історії українського книговидання повний переклад цього твору [5]. Ця подія має не лише культурне, а й безпосереднє дидактичне значення: уперше з'являється можливість побудувати навчальний курс перекладу на матеріалі, що поєднує визнану літературну якість оригіналу, високу перекладацьку складність

і водночас наявність авторитетного опублікованого перекладу, з яким студентські версії можна зіставляти, не спираючись на застарілу чи стилістично нерелевантну перекладацьку традицію.

Показово, що роман «Еффі Бріст» уже використовувався авторкою цієї статті як джерело лексичного й комунікативного матеріалу в межах курсу німецької мови як іноземної на рівні B1: перші шістнадцять розділів роману слугували основою для робочих аркушів, тестових завдань, німецько-українських глосаріїв і комунікативних завдань. Це підтверджує дидактичну придатність тексту вже на етапі мовної підготовки й логічно продовжується переходом до завдань власне перекладацького, а не лише лексико-граматичного характеру: студенти, які вже опрацювали лексику й сюжетні реалії роману в межах мовного курсу, отримують сприятливіші вихідні умови для переходу до контрольованого перекладу тих самих або суміжних фрагментів тексту.

Методична модель формування перекладацької компетентності на матеріалі прози Фонтане. Спираючись на компетентнісну модель Л. М. Черноватого [10; 11] та систему вправ, побудовану за принципом «підготовчі – формувальні – розвивальні вправи» [7, с. 431], пропонуємо трьохетапну модель роботи з текстом Фонтане, розраховану на аудиторну й самостійну роботу студентів-філологів старших курсів, які вивчають німецьку мову як основну. Вибір трьохетапної структури не випадковий: вона відтворює логіку поступового ускладнення пізнавальних і практичних дій студента – від рецептивного опрацювання тексту через продуктивну перекладацьку дію до критичної рефлексії над результатом, – що узгоджується як із послідовністю «підготовчі – формувальні – розвивальні вправи» [7, с. 433], так і з компонентною структурою фахової компетентності перекладача, яка передбачає послідовне, а не одномоментне формування її рецептивно-аналітичного, репродуктивного та особистісного складників [12].

Кожен із трьох етапів моделі співвідноситься з окремим типом навчальної діяльності й окремим компонентом компетентності, що дає змогу викладачеві не лише послідовно розгортати заняття в часі, а й свідомо розподіляти навантаження між аудиторною та самостійною роботою.

Перший етап – передперекладацький аналіз тексту – передбачає, що студенти виконують контекстуально-стилістичний аналіз обраного фрагмента: визначають межі невластивої прямої мови, ідентифікують соціально марковану лексику

й реалії, з'ясовують комунікативну функцію конкретного уривка в структурі роману (діалог, лист, невласне пряма мова, авторський коментар). Мета цього етапу – формування рецептивно-аналітичного компонента перекладацької компетентності, здатності «читати» художній текст не лише на рівні змісту, а й на рівні стилістичної організації, що передуює будь-якій продуктивній перекладацькій дії [11; 12].

Другий етап – контрольований переклад фрагмента та його зіставлення з опублікованим перекладом – передбачає, що студенти самостійно перекладають невеликий, попередньо проаналізований фрагмент, після чого їхні варіанти зіставляються з відповідним уривком опублікованого перекладу Р. Свято [5]. Принципово важливо, що зіставлення відбувається не за принципом «правильно – неправильно», а як обговорення перекладацьких рішень: студентам пропонується аргументувати власний вибір лексичних відповідей і синтаксичних трансформацій, а також критично оцінити, наскільки опублікований переклад передає виявлені на першому етапі стилістичні особливості оригіналу (зокрема межі невласне прямої мови). Такий формат роботи формує репродуктивний і водночас критично-оцінний компоненти компетентності, наближаючи навчальну ситуацію до реальної практики редагування перекладу [12; 5].

Третій етап – редагування й рефлексія – передбачає, що студенти вносять правки до власного перекладу на основі обговорення й ведуть короткий рефлексивний запис про типові труднощі, з якими вони зіткнулися (наприклад, передавання соціальних титулів, відтворення іронічної інтонації, вибір між дослівним і функціональним перекладом сталих формул звертання в листах). Такий рефлексивний компонент, що спирається на ідею контрольованого й усвідомленого формування перекладацької компетентності [10, с. 112], дає змогу викладачеві діагностувати рівень сформованості окремих компонентів компетентності в кожного студента й скоригувати подальшу роботу групи.

Критерії оцінювання сформованості перекладацької компетентності. Оцінювання результатів роботи за запропонованою моделлю доцільно здійснювати не лише за критерієм формальної правильності перекладу окремих лексичних одиниць, а за трьома узагальненими критеріями, що корелюють із виокремленими вище компонентами компетентності. Перший критерій – аналітична повнота: чи виявив студент на першому

етапі всі стилістично значущі елементи фрагмента (межі невласне прямої мови, соціально марковану лексику, діалектні елементи). Другий критерій – обґрунтованість перекладацького рішення: чи здатний студент аргументувати вибір конкретного відповідника або трансформації, спираючись на проведений аналіз, а не на інтуїтивний підбір слова. Третій критерій – рефлексивна якість: наскільки точно й конкретно студент здатен сформулювати труднощі, з якими він зіткнувся, зіставляючи власний переклад з опублікованим перекладом Р. Свято [5]. Такий підхід узгоджується з принципом, згідно з яким контроль перекладацької компетентності має охоплювати не лише продукт, а й сам процес перекладацького рішення [7, с. 437], і дає змогу викладачеві діагностувати власне рівень сформованості перекладацької компетентності як окремого, складнішого утворення, а не просто рівень володіння мовою.

Система вправ. На основі запропонованої трьохетапної моделі й з урахуванням підсистемного підходу до організації вправ пропонуємо орієнтовну систему завдань, згруповану за трьома підсистемами. Підготовчі вправи охоплюють: виявлення в тексті меж невласне прямої мови; складання двомовного глосарію соціально маркованої лексики (станові титули, форми звертання, побутові реалії); аналіз композиційної функції листів персонажів у структурі глави. Формувальні вправи охоплюють: переклад окремих речень із невласне прямою мовою з обов'язковим коментарем щодо обраного граматичного засобу її передавання українською мовою (часток, вставних конструкцій, зміни порядку слів); переклад короткого діалогічного фрагмента з увагою до соціального й діалектного маркування мовлення персонажів; переклад фрагмента листа з дотриманням норм українського епістолярного стилю відповідної історичної стилізації. Розвивальні вправи охоплюють: цілісний переклад невеликого закінченого фрагмента (абзацу чи короткої сцени) з подальшим зіставленням з опублікованим перекладом; редагування власного перекладу за результатами обговорення; письмову рефлексію про перекладацькі рішення, ухвалені в процесі роботи.

Висновки. Проведене дослідження показало, що проза Теодора Фонтане, попри тривалу відсутність в українському перекладі, є цінним і дидактично багат шаровим матеріалом для формування перекладацької компетентності студентів-філологів, які вивчають німецьку мову.

Ключові стилістичні особливості роману «Еффі Бріст» – невластна пряма мова, соціально маркована лексика прусського побуту, діалектне мовлення другорядних персонажів і жанрова вставка листів – послідовно співвідносяться з окремими компонентами перекладацької компетентності в її тлумаченні сучасною українською методикою викладання перекладу, що дає змогу побудувати цілісну, поетапну систему навчальної роботи: від передперекладацького аналізу через контрольований переклад і зіставлення з опублікованим перекладом до редагування й рефлексії.

Поява 2026 року першого повного українського перекладу роману «Еффі Бріст» (Р. Свято, видавництво «Темпора») [8] створює методичну можливість використовувати щойно опублікований, авторитетний переклад як еталонний матеріал для зіставного навчання, не покладаючись на застарілу перекладацьку традицію. Дібраний

матеріал органічно продовжує вже наявну практику використання цього роману як джерела лексико-комунікативних завдань на рівні B1 у викладанні німецької мови як іноземної, що дає змогу вибудувати наскрізну методичну лінію від мовної підготовки до початкових навичок художнього перекладу в межах одного й того самого текстового матеріалу.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в емпіричній апробації запропонованої моделі в межах конкретного навчального курсу з подальшим кількісним аналізом динаміки сформованості окремих компонентів перекладацької компетентності, а також у розширенні матеріалу за рахунок інших творів Фонтане (зокрема роману «Штехлін») і порівняльному вивченні дидактичного потенціалу текстів німецького поетичного реалізму загалом для навчання художнього перекладу в закладах вищої філологічної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Баранова С. В. Актуальні питання методики викладання перекладу. Вісник Сумського державного університету. Серія: Філологічні науки. 2002. № 4 (37).
2. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності : підручник для студ. вищих закладів освіти за спеціальністю «Переклад». Вінниця : Нова Книга, 2013. 376 с.
3. Бочарникова Т. Ф. Можливості поєднання компетентнісного та контекстного підходів у фаховій підготовці майбутніх перекладачів. Освітній вимір. 2016. Т. 47.
4. Горошкін І. О. Концептуальні засади формування мовної особистості майбутніх перекладачів. Освітній вимір. 2013. Т. 39. С. 223–228.
5. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. вид. С. Ю. Ніколаєва ; пер. з англ. Київ : Ленвіт, 2003. 273 с.
6. Кузьменко Д. Західний канон Гарольда Блума й український переклад. Частина 3: демократична доба. Δημήτρης Κραφύς : блог. URL: <http://www.kuzmenko.org.ua/2024/07/blog-post.html> (дата звернення: 20.08.2026).
7. Міщенко А. Л. Лінгвістика фахових мов та сучасна модель науково-технічного перекладу : монографія. Вінниця : Нова книга, 2013. 448 с.
8. Назаренко Н., Ісламова О. Особливості навчання майбутніх офіцерів-прикордонників письмового перекладу. Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки. 2022. Т. 29, № 2. С. 426–442.
9. Фонтане Т. Еффі Бріст / пер. з нім. Роксоляни Свято. К. : Темпора, 2026. 440 с.
10. Червінко Є. О. Методика навчання майбутніх філологів усного послідовного перекладу з української мови англійською з використанням перекладацького скоропису : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2014. 22 с.
11. Черноватий Л. М. Методика викладання перекладу як спеціальності : підручник для студ. вищих закладів освіти за спеціальністю «Переклад». Вінниця : Нова Книга, 2013. 376 с.
12. Черноватий Л. М. Зміст поняття «фахова компетентність перекладача» як складової методики навчання. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2014. № 2 (74). С. 84–87.
12. Черноватий Л. М. Зміст навчання майбутніх філологів галузевого перекладу: компетентнісний підхід. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. 2017. № 4. С. 126–134.
13. Theodor Fontane. Effi Briest. Dodo Press Verlag, 2008. 332 Seiten.

Паничок Т. Я.

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY)

Дата першого надходження статті до видання: 01.08.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 26.08.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.09.2026

